

Kňaz obetujúci svoj život liturgii

Dr Víglašký Roman - Katolícki Uniwersytet w Ružomberku

Urodziłem się w Złatych Moravcach, gdzie ukończyłem szkołę podstawową i średnią. Po uzyskaniu matury wstąpiłem w szeregi studentów Katolickiego Uniwersytetu w Ružemberku na kierunku Historii i Religijnego Wychowania. Po uzyskaniu stopnia magistra pozostałem na uniwersytecie aby przez pogłębioną pracę naukową uzyskać tytuł doktora, co się urzeczywistniło w 2014r. Obecnie pracuję jako nauczyciel katechezy w nitrańskiej diecezji. Moja praca powiązana jest z historią Kościoła i Liturgikom.

Úvod

Druhý vatikánsky koncil, ktorý zvolal svätý pápež Ján XXIII. a konal sa v rokoch 1962 – 1965 mal za úlohu účinnejšie predloženie svätého pokladu viery modernej spoločnosti. Doslova to malo byť *aggiornamento* (zdnešnenie, prispôsobenie sa duchu doby). V šesnástich dokumentoch sa v novej forme potvrdzujú princípy katolíckej viery a mravov. Autorizujú sa vývojové zmeny v liturgii, v rituáli sviatostí. Po skončení Druhého vatikánskeho koncilu nastal čas na zmenu liturgie. Vydanie konštitúcie o liturgii *Sacrosanctum Concilium* to len potvrdilo. Táto liturgická konštitúcia, prvé ovocie Druhého vatikánskeho koncilu, znamená najväčšiu obrodu v liturgii po 400 rokoch a stáva sa nosnou témou liturgie. Pápež Pavol VI. apoštolským listom mottu *proprio Sacram Liturgiám* určuje termín 16. február 1964, kedy končí „*vacatio legis*“ a vstupujú do platnosti niektoré normy z Konštitúcie. Týmto apoštolským listom zároveň ustanovuje aj osobitnú komisiu, ktorá sa úradne volá *Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia* – Rada na uskutočnenie konštitúcie o posvätnéj liturgii. Táto rada má na starosti úlohu postupne uviesť do života predpisy celej liturgickej konštitúcie. Predsedom tejto rady bol kardinál Jakub Lercaro. Veľkým významom pre Slovensko bolo, že otec biskup Ambróz Lazík sa dostal do tejto rady. Prvýkrát sa Ambróz Lazík zúčastňuje na siedmom plenárnom zasadaní tejto rady. Prvú a veľmi dôležitú a obsažnú inštrukciu vydáva táto Rada spolu s Posvätnou kongregáciou obradov 26. septembra 1964 pod názvom *Inter Oecumenici*. Po nej nasledujú ďalšie, ktorými sa obnova liturgie dostáva čoraz rýchlejšie do praxe¹. Kňazom obetujúcim svoj život liturgii na Slovensku je Mons. Vincent Malý. Jeho práca po Druhom vatikánskom koncile, bola efektívna a plná obety, pre veriacich na Slovensku. Patrí medzi najväčšie osobnosti liturgiky na Slovensku. Za najväčší prínos možno práve považovať jeho mravenčiu prácu na preklade všetkých liturgických kníh po Druhom vatikánskom koncile, vďaka ktorej sme postupne dostali najpotrebnejšie liturgické knihy obnovenej liturgie. Jeho najbližšími spolupracovníkmi boli Vladimír Filo a Ferdinand Javor a oni pracovali pod vedením Mons. Jána Pásztoru.

1. Životopisný rámec

Mons. Vincent Malý (1922-2008) sa radí medzi významné osobnosti slovenskej teológie. V čom spočíva význam osobnosti Mons. Vincenta Malého? Význam jeho osobnosti, je v tom že

¹ MALÝ, V.: *Stav liturgie na Slovensku*. In: *Liturgia*. 1991, roč. 1, č. 4, s. 277.

sa zaslúžil o preklad liturgických kníh po Druhom vatikánskom koncile. Bol dlhodobým podpredsedom liturgickej komisie na Slovensku². Šefredaktor časopisu Liturgia. Autor mnohých publikácií prekladovej pôvodnej tvorby. Bol skromným a pracovitým kňazom, ktorý nadhlo zostane veľkým vzorom pre všetkých³.

Vincentovým rodiskom sú Čierne Kľačany. Je to slovenská obec strednej veľkosti, v ktorej začiatkom 20. storočia žil ľud pracovitý, väčšinou roľníci. Obec obkolesujú zo severnej strany Západné Karpaty (Pohronský Inovec) a z juhu sa rozprestiera Podunajská nížina, v blízkosti sa nachádza mestečko Zlaté Moravce, ktoré je centrom regiónu. Úrodná pôda tohto priestoru je zavlažovaná prítokmi rieky Žitava. Tieto podmienky od nepamäti poskytovali výhodné životné podmienky tak pre bohatú flóru a faunu, ako aj pre človeka.

V tejto dedinke sa v nedeľu tretieho septembra roku 1922 narodil Mons. Vincent Malý, bol najstarším synom Vincenta a Viktórie Malých⁴. Najstarší syn Vincent prijal sviatosť krstu nasledujúci deň v pondelok štvrtého septembra 1922, krstnými rodičmi boli Martin Malý a jeho manželka Helena⁵. Vincent bol pokrstený vo farskom kostole Michala archanjela v Zlatých Moravciach⁶. Pokrstil ho zlatomoravský kaplán Vincent Boleček⁷.

Dobрым priateľom, a spolurodákom Vincenta bol prof. ThDr. Alojz Martinec⁸. Stal sa v jeho mladosti oporou a vodcom duchovného života. Neskôr dôverným priateľom, ktorý vedel vždy poradiť.

Obec Čierne Kľačany je známa nálezom pyxidy⁹. Vďaka tomuto nálezu sa v obci a ľuďoch zväčšilo národné cítenie, na ktorom sa podieľali hlavne rodáci, kňazi Alojz Martinec a Vincent Malý. Vzťah k rodnej obci a občanom bol veľmi úprimný a priateľský.

² LOŽEK, L. – VÍGLASKÝ, R.: *Kňazi zo Zlatých Moraviec*. Varín : Lukáš Ložek, 2015, s. 221.

³ DLUŽOŠ, F.: *Historia Ecclesiae Christi. Od Benedikta XV. po Benedikta XVI. Cirkev na Slovensku 1970 -2010*. Ružomberok : Verbum, 2010, s. 411.

⁴ JUDÁK, V.: *MALÝ, Vincent*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000, s. 872.

⁵ ARCHÍV FARSKEHO ÚRADU V ZLATÝCH MORAVCIACH: *Matrika*. Vincent Malý. V Matrike z roku 1922 pod poradovým č. 135 je uvedené meno *Vincentius Malý* narodený 3.9.1922. Do rubriky „Observationes,, je dopísané, že „8. júna 1947 je ordinovaný na subdiakona,,.

⁶ TOMAJKO, M.: *História Zlatomoraveckej farnosti*. Zlaté Moravce : Marián Tomajko, 2003, s. 4.

⁷ Vincent Boleček sa narodil 19. 10. 1893 v Zemianských Sadoch. Za kňaza bol vysvätený 1. 2. 1918. Bol kaplánom v Novej Dedine a výpomocným duchovným vo Veľkej Maňi, od roku 1919 v Nevidzanoch. V roku 1921 sa stal kaplánom v Zlatých Moravciach a tu pôsobil až do roku 1928, kedy sa dostal na svoje prvé a posledné pôsobisko, Nemčiňany, ktoré viedol ako farár. Dostal sa aj do väzenia. 13. 10. 1945 bol prepustený. Bol dočasne penzionovaný, ale zomrel za nevyjasnených okolností dňa 20. 10. 1945. Keď mal 53. rokov a 28. rokov kňazstva. BEKE, Margit: *Az Estergomi (Estergom-Budapesti) Főegyházmegeye papsága*. Budapest : Szent István Társulat, 2008, s. 92.

⁸ Dňa 26. augusta 1917 sa narodil v obci Čierne Kľačany Alojz Martinec. Teológiu študoval v rokoch 1938 – 1943 na bohosloveckej fakulte v Bratislave. Po jej ukončení bol 23. júna 1943 vysvätený za kňaza. Doktorát z teológie získal obhajobou dizertačnej práce z odboru katolíckej morálky na tému: „Trest smrti a štátna autorita. (1946). Od roku 1953 pôsobil na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Po nástupe na fakultu sa habilitoval prácou *Biblické prednášky zo Starého zákona*, ktorá vyšla knižne v roku 1965. Absolvoval viacero zahraničných študijných pobytov. Prekladal z hebrejčiny a arabčiny, najmä biblické texty. Zaslúžil sa o liturgickú reformu na Slovensku. Lektoroval *Lekcionár I – XIII* (Trnava 1969 – 1972), spolupracoval na preklade Rímskeho misála a ďalších liturgických kníh. Po roku 1989 spolupracoval na príprave ekumenického prekladu Svätého písma.

⁹ LOŽEK, L. – VÍGLASKÝ, R.: *Kňazi zo Zlatých Moraviec*. Varín : Lukáš Ložek, 2015, s. 210 – 215.

Zo slonoviny vyhotovená schránka v tvare nízkeho valca má na plášti bohatú reliéfnu výzdobu. Zlomky tejto jedinečnej umelecko-historickej pamiatky sa našli v blízkosti porušených kostrových hrobov s materiálom umožňujúcim datovanie do konca 9. storočia, prípadne na začiatok 10. storočia. Napriek nejednoznačnosti celkovej nálezovej situácie sa pyxida vyhotovená niekedy v štvrtom storočí dáva do súvisu s misiou Konštantína – Cyrila a Metoda (dar byzantského cisára Rastislavovi). Ak akceptujeme túto problematickú interpretáciu, uloženie pyxidy do zeme na konci 9. storočia by mohlo súvisieť s pohnutými udalosťami v období panovania Svätopluka a v čase vyhnania Metodových žiakov z Nitry. BÁTORA, M. a kol.: *Zlaté Moravce*. Martin : Neografia, 1998, s. 163.

2. Vzdelanie

Na základnú školu Mons. Vincent Malý chodil v dobe medzi dvoma svetovými vojnami. Do školy nastúpil vo svojom rodisku. Obecnú ľudovú školu dokončil v svojej rodnej dedinke Čierne Kľačany. Vo svojich štúdiách ďalej pokračoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach¹⁰.

Na strednú školu Mons. Vincent Malý chodil v rokoch 1933-1942¹¹ bola to doba veľmi hektická: vznik Slovenského štátu a vypuknutie druhej svetovej vojny boli príčiny mnohých zmien či už politických, alebo spoločenských. Navštevoval gymnázium v Zlatých Moravciach, ktoré malo profesorov schopných sledovať spoločenský vývoj a otvorených pre sekulárnu kultúru. Počas študentských rokov na gymnáziu v Zlatých Moravciach písal poviedky, novely. Mons. Vincent Malý maturoval na zlatomoravskom gymnáziu v roku 1942, spolu s ním i jeho 22 spolužiakov.

Počas štúdií na gymnáziu si zaspomínal Mons. Vincent Malý na stretnutie s prof. ThDr. Alojzom Martincom. Mons. Vincent Malý píše:

„Prvýkrát sa moja pozornosť vo zvýšenom stupni našho upála, keď bol po prvom ročníku teológie na prázdninách v roku 1939 v našej rodnej obci v Čiernych Kľačanoch. Častejšie som ho vyhľadával a veľmi dobre si pamätám najmä na našu prechádzku na ceste medzi Kľačanmi a Prílepmi. On v modrej reverende (vtedy bohoslovci aj cez prázdniny chodili v reverendách) a ja ako študent-sextán sme spolu kráčali ovievaní večerným tajomným súmrakom. On rozprával a ja som zväčša len počúval (vedel tak hlboko a zaujímavo rozprávať). Vtedy sa vo mne upevnilo moje rozhodnutie: byť kňazom. Alojz ma potom zoznámil aj s ďalšími bohoslovcami zo zlatomoravského regiónu: s pánom Pavlom Andrejevom (otca mal pravoslávneho kňaza) a so Štefanom Nipčom. No a, samozrejme, uviedol ma aj na zlatomoravskú faru, kde som potom aj sám častejšie chodieval. Po maturite v roku 1942 som sa dostal do kňazského seminára v Bratislave, kde som bol s Alojzom v kontakte celý rok. On v poslednom ročníku, ja v prvom. Tak sme boli dvaja bohoslovci z Čiernych Kľačan. V seminári mal Alojz veľkú autoritu¹².

Po skončení školského roka 1941/1942 a ukončení štúdia na gymnázium bol Mons. Vincent Malý prijatý do Kňazského seminára v Bratislave. Jeho rozhodnutie pre kňazstvo však dozrievalo dlhší čas. Už ako šesť až desaťročný chodieval s mamou a bratom Jozefom na púte do Hronského Beňadika a do Nitry na Kalváriu. Už vtedy chcel ísť k rehoľníkom, ale mama vpravala, že ak chce ísť za kňaza, tak za „svetského“. Z jej pohľadu rehole boli viac uzavreté do seba a diecézni kňazi účinkovali v obciach, školách, farnostiach, medzi pospolitým ľudom¹³.

V jeseni roku 1942 vstúpil Vincent Malý do seminára a po absolvovaní vstupných duchovných cvičení začal na Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave svoje filozofické a teologické štúdiá a kňazskú formáciu. Vstup do každodenného seminárskeho života predchádzali osemdňové exercície. Boli to jeho prvé duchovné cvičenia v jeho živote, nič také predtým nezažil, bolo to čosi nové a hlboké. Denný poriadok v seminári bol nahustený a prísny. Spolu s Vincentom Malým v seminári študoval aj neskorší kardinál Jozef Tomko¹⁴. Mons. Vincent Malý bol duktorom¹⁵ Jozefovi Tomkovi. Otec kardinál si na seminár spomína takto: „Naším rektorom bol neskorší biskup Buzalka. Spomedzi profesorov tu boli aj niektorí vynikajúci profesori z východného Slovenska, s univerzitnou kvalifikáciou, ako napríklad skvelý profesor Alexander Spesz alebo Ján Bubán na filozofii, grékokatolícky prelát

¹⁰ JUDÁK, V.: *MALÝ, Vincent*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000, s. 872.

¹¹ KUKLA, M.: *Priekopník liturgickej obnovy Mons. Vincent Malý PhDr. h. c. apoštolský protonotár*. Lužianky: Michal Kukla, 2013, s. 8.

¹² BAJANÍK, S.: *Náš rodák prof. ThDr. Alojz Martinec*. Čierne Kľačany : MoMS, 2007, s. 17.

¹³ KUKLA, M.: *Mons. PhDr.h.c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 11.

¹⁴ BAJANÍK, S.: *Náš rodák prof. ThDr. Alojz Martinec*. Čierne Kľačany : MoMS, 2007, s. 19.

¹⁵ Duktor je bohoslovec z vyššieho ročníka, ktorý má za úlohu zaučať, zasnáovať mladších do života v seminári.

Mikuláš Rusnák z Prešova, cirkevný historik Jozef Špirko a profesor Štefan Faith zo Spiša¹⁶.

Duchovná formácia v Bratislavskom seminári prebiehala pod vedením spirituála Holoviča. Spirituál Holovič bol odchovanec starej nemeckej asketickej školy. Raz za týždeň čítal a komentoval určité zásady z učebnice asketiky seminaristom. Okrem toho bohoslovci v sobotu mali prípravu na nedeľu, rozoberali omšové texty. Spirituál Holovič mával každý večer tzv. „punktá“ body na rannú meditáciu. Spirituál pri meditáciách sledoval prísne ignaciánsku metódu. Otec spirituál Holovič zanechal v bohoslovcach jasné princípy a zdravú duchovnosť¹⁷.

Štúdium v Bratislavskom seminári prebiehalo podľa starého systému prvé dva roky boli venované biblickým vedám a jazykom, najmä hebrejčine a gréčtine. Gréčtinu učil profesor Štefan Zlatoš a Hebrejčinu učil profesor Jozef Búda vážny človek i biblista. Filozofia bola pomerne obmedzená čo sa týka do počtu hodín, študovalo sa z latinských manuálov¹⁸.

Vojnové časy ovplyvnili aj Bratislavských seminaristov. Počas posledných mesiacov vojny zakúsili najmä hrôzy bombardovania. Keď prišli nočné útoky amerických lietadiel na fabriku Apollo a iné ciele, pri poplachu sa seminaristi utekali skryť do pivnice pár nocí tam seminaristi aj prespali, seminár mal veľmi dobré základy budovu dala postaviť ešte Mária Terézia¹⁹. Cez zimu roku 1944 chodili seminaristi nad Bratislavu kopať zákopy. Dopoldnia bohoslovci kopali zákopy potom sa naobedovali a popoludní študovali až do neskorého večera. Fyzicky to vyčerpávalo bohoslovcov no profesori sa snažili zachrániť školský rok. Keď v apríli 1945 Bratislavu obkľúčili ruské vojská, biskup Buzalka sa rozhodol predčasne vysvätiť kandidátov z posledného ročníka. Otec kardinál Jozef Tomko si spomína na tieto momenty takto: „...Išli sme na primície do Blumentálu tesne popri múroch, lebo ruské lietadlá už nalietavali a strielali, keď videli niekoho voľne sa pohybovať. Spomínam si, že keď sme po obede mali trochu voľna, takzvanú rekreáciu, čas sme trávili na štvorcovom dvore, uprostred ktorého bol vtedy strom. Front už bol bezprostredne blízko, Rusi sa tlačili do mesta a vytlačali Nemcov, ktorí sa držali hore na hrade. Keď nastala prestrelka, paľba išla ponad naše hlavy. Pamätám si to typické svišťanie mín. Tak to bola ozaj „rekreácia“. Ale po noci v pivnici a dopoludní pri kopaní zákopov sa nám žiadalo trochu vzduchu, aby sme vládali študovať. Keď sme sa raz prechádzali okolo stromu a niektorí posedávali pri múroch, jeden figliar písaním napodobnil mňu. Všetci sme sa okamžite rozbehli do budovy, kým on so smiechom zostal na mieste. Viete si predstaviť, čo by sme mu v tej chvíli najradšej spravili²⁰.

Jún 1947 bol výnimočný pre Mons. Vincenta Malého tento mesiac sa niesol v duchu intenzívnych príprav na kňazskú vysviacku. Po duchovných cvičeniach, sa Vincent zaviazal životu v celibáte a každý deň sa modliť liturgiu hodín (breviár), biskup Michal Buzalka²¹ ho vysvätil za kňaza dňa 22. júna 1947. Mons. Vincent Malý si vždy s veľkou vďakou spomínal na svojho svätiteľa²².

Vincent mal svoju primičnú svätú omšu v nasledujúcu nedeľu, ktorá sa konala v rodnej obci

¹⁶ TOMKO, J.: *Na životných cestách. Rozhovory s Mariánom Gavendom*. Trnava : SSV, 2008, s. 46.

¹⁷ TOMKO, J.: *Na životných cestách. Rozhovory s Mariánom Gavendom*. Trnava : SSV, 2008, s. 46.

¹⁸ TOMKO, J.: *Na životných cestách. Rozhovory s Mariánom Gavendom*. Trnava : SSV, 2008, s. 48.

¹⁹ DLUGOŠ, F.: *Historia Ecclesiae Christi. Od Benedikta XV. po Benedikta XVI. Cirkev na Slovensku 1914 -1970*. Ružomberok : Verbum, 2010, s. 64.

²⁰ TOMKO, J.: *Na životných cestách. Rozhovory s Mariánom Gavendom*. Trnava : SSV, 2008, s. 51.

²¹ Michal Buzalka sa narodil 18.9.1885 vo Svätom Antole a zomrel 7.12.1961 v Táboře, Česko. Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci, stredoškolské vzdelanie získal na piaristickom gymnáziu v Banskej Štiavnici, kde roku 1903 zmaturoval. Ako vynikajúceho bohoslovca ho ostrihomský arcibiskup poslal študovať teológiu do Pázmanea vo Viedni. Za kňaza ho vysvätili 14.7.1908. Dňa 17.3.1938 ho vymenovali za titulárneho biskupa konenského a pomocného biskupa trnavského. Jeho biskupská vysviacka sa konala v Ríme 15.5.1938. V roku 1950 ho zatkli za spáchaný zločin „sprisahania proti republike“. V Januári 1951 ho spolu s biskupmi J.Vojtaššákom a P.Gojdičom odsúdili na trest odňatia slobody čiže na doživotie. VNUK, F.: *BUZALKA, Michal*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000, s. 170.

²² KUKLA, M.: *Mons. PhDr.h.c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 13.

Čierne Kľačany v nedeľu 29. júna 1947 o tejto významnej udalosti Mons. Vincent Malý hovorí: „Silnú spomienku na Alojza mám z mojich primícií 29. júna 1947. Bol mi slávnostným kazateľom a ku koncu kázne ma prekvapil (aj všetkých prítomných) prečítaním požehnanie Svätého Otca Pia XII., ktoré mi poslal k prvej sv. omši a k ďalšej kňazskej službe. Nevieťm doteraz, kto to sprostredkoval. Mám dojem, že toto požehnanie vyžiadal a poslal pánu profesorovi alebo do seminára vtedajší študent teológie v Ríme a terajší kardinál Jozef Tomko, s ktorým som bol vtedy v písomnom styku. Pán kardinál totiž študoval spočiatku v Bratislave a ja som bol duktorom v jeho ročníku (on bol viceduktor – môj zástupca). Vtedy mi Alojz daroval aj pekný drevený kríž, Ktorý mám až doteraz v mojej izbe²³.

Yváženosť liturgiou živenej spirituality a intenzívnej intelektuálnej práce ovplyvnili narvalo Malého život a dielo.

3. Liturgická činnosť

Toto obdobie sa v bývalom Československu vyznačuje veľkým útlakom ľudských práv i útlakom cirkvi. Vincent ako dvadsaťpäťročný kňaz prichádza do tejto doby, doby neľudských medziľudských vzťahov. V tejto dobe nebol veľkým učiteľom Kristus ani Budha, ale megalomanský syn gruzínskeho obuvníka, kvôli ktorému zahynuli milióny ľudí²⁴. Toto bol svet, v ktorom otec Vincent Malý začal svoje kňazské pôsobenie.

Prvým pastoračným pôsobiskom Vincenta Malého v rokoch 1947 – 1948 bola obec Pribeta. Jeho druhým pôsobiskom bolo kaplánske miesto v Leviciach kde pôsobil šesť rokov (1948-1954). V tejto veľkej mestskej farnosti boli okrem dekana aj dvaja kapláni. Náboženstvo sa vyučovalo na základných školách a Štátnej meštianskej škole. V tomto meste Vincent prežil obdobie najväčšieho politického útlaku. V meste boli dva katolícke kostoly – farský kostol zasvätený svätému Michalovi archanjelovi a kláštorný Kostol svätého Jozefa s príľahlým kláštrom. Tento kostol a kláštor od roku 1946 spravovala Kongregácia bratov tešiteľov z Getseman. Obnovili vojnou značne poškodené budovy a sľubne rozvíjali svoju činnosť. Lenže počas Barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950 boli všetci rehoľníci zaistení a deportovaní do centralizačného kláštora v Podolinci²⁵. Na neľahké obdobie pôsobenia Vincenta Malého v Leviciach si spomína jeho brat Alojz Malý takto: „V myslí mi zostali z tohto obdobia niektoré spomienky. V 50-tych rokoch boli kňazi v nemilosti komunistickej strany a vlády. Známa je Barbarská noc, kedy zatýkali rehoľníkov a likvidovali kláštory. Ja sa chcem zmieniť o dni (nie noci), kedy prišli na levickú faru zatýkať kňazov. Zhodou okolností v ten deň bol prítomný na fare aj náš otec. V ten deň prišlo na faru v Leviciach komando zložené z príslušníkov Štátnej bezpečnosti ŠtB²⁶, ktoré sa chcelo dostať do fary. Bola tam však aj skupina veriacich, ktorí sa to akosi dozvedeli a začali brániť vstupu komanda do fary. Pán dekan faru zamkol, boli tam dosť masívne vchodové dvere a zároveň telefonicky informoval ďalších veriacich o situácii. Za neuveriteľne krátku dobu sa zišlo niekoľko desiatok ľudí, ktorí bránili vstupu komanda do fary. Za krátky čas sa objavilo pred farou hasičské auto, zrejme veliteľ zásahu rátal aj s takou situáciou. Na brániacich ľudí spustili silný prúd studenej vody. Na nemilé prekvapenie komanda ľudia neopustili vchod do fary a komando sa muselo stiahnuť bez kňazov ktorých nezatklo²⁷.

Ďalším pôsobiskom bola terajšia časť Bratislavy Trnávka kde pôsobil ako administrátor (1955-1959). Jeho predposledným pôsobiskom bola Trnava časť Kopánka (1959-1969). Bi-

²³ BAJANÍK, S.: *Náš rodák prof. ThDr. Alojz Martinec*. Čierne Kľačany : MoMS, 2007, s. 19.

²⁴ WEIGEL, G.: *Svedok nádeje*. Bratislava : Práh, 2005, s. 98.

²⁵ KUKLA, M.: *Mons. PhDr.h.c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 14.

²⁶ V bývalom Československu v rokoch 1947 – 1990 sa vtedajšia Polícia nazývala Zbor národnej bezpečnosti v skratke ZNB delila sa na dve zložky Verejnú bezpečnosť v skratke VB a Štátnu bezpečnosť v skratke ŠtB.

²⁷ KUKLA, M.: *Mons. PhDr.h.c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 15.

skup Július Gábriš ho vymenoval za asesora²⁸. Jeho najdlhším a zároveň aj posledným pastoračným pôsobiskom bola obec Lužianky.

S príchodom Mons. Vincenta Malého do obce Lužianky sa viaže utvorenie farnosti v obci. Od roku 1969 až do svojej smrti v roku 2008 bol v tejto obci ako správca farnosti a neskôr správca dekanátu. Plných 39 rokov svojho života prežil v tejto obci ako správca farnosti. V roku 2007 mu bolo udelené vyznamenanie pri príležitosti 85 rokov života a 60 rokov kňazskej služby dostal ocenenie ktoré ešte nikto pred nim nedostal Čestný občan obce Lužianky²⁹. Mons. Vincent Malý zomrel dňa 26. januára 2008. Občania obce Lužianky dali postaviť pamätnú tabuľu, ktorá má čestné miesto pri vstupe do miestneho chrámu a bola odhalená vo februári roku 2009. Obec Lužianky leží v blízkosti Nitry. Do roku 1993 boli mestskou časťou v tomto roku prebehlo referendum za oddelenie od mesta Nitra a tak od roku 1993 sa obec osamostatnila.

Mons. Vincent Malý sa špecializoval na liturgiu. Jeho pozornosť bola zameraná najmä na Druhý vatikánsky koncil a konštitúciu Sacrosanctum Concilium. K tomuto záujmu koncom 20. storočia sa pripájajú aj ďalšie činnosti: zostavovanie vlastných kníh, recenzie.

V akademických kruhoch sa diskutuje o obnove liturgie. Zoči-voči tejto situácii Mons. Vincent Malý nezostáva nevšímavý. Jeho cit pre liturgiu a jeho solidarita s ľudskými situáciami ho pohýňajú k činnosti. Stáva sa teológom, ktorý kombináciou vzdelania a otvorenosti dokáže formulovať nové perspektívy. Intenzívne vníma podmienky spoločnosti. Od teológa sa očakáva, že sa pohybuje v nadčasovom a nekonkrétnom, iba vo svojej teologickej špekulácii. Na problémy doby má reagovať kňaz aktívny v pastorácii, ktorý aplikuje dobre mienené rady teológa. Teológ je teoretik, pastoračný kňaz je praktik; teológ sa nemieša do pastorácie a pastoračný kňaz nemá čas teoretickými úvahami. Takto to je klasicky rozdelené. Mons. Vincent Malý sa však cítil byť povolaný do oboch oblastí.

Medzi prvé jeho články publikované v Duchovnom pastieri bol komentár k Holandskému Katechizmu. Bol ním nadchnutý, vystihol kladné veci tohto diela, no nezabudol podotknúť aj zápornú stránku veci. Nepatrne tu upozorňuje aj na neľahkú úlohu cirkvi v Holandsku³⁰.

Jeho nenápadná služba v pozadí celej liturgickej obnovy na Slovensku si vyžadovala mrave-nú prácu ktorou dosiahol požadovaný úspech. Pracovať začal ako tajomník slovenskej liturgickej komisie ktorým bol od roku 1979 v tomto roku dostal aj pápežské menovanie za monsignora³¹. Jeho tvrdá práca sa započala však dávno pred týmto rokom, prácu vykonával veľmi dobre aj za pomoci svojich kolegov. Politická situácia však v tej dobe nebola cirkvi priaznivo naklonená. Svojimi činnosťami padol do oka štátnej bezpečnosti tzv. ŠtB. Vo zväzkoch ministerstva vnútra bol zaregistrovaný dňa 21. júna 1979, s krycím menom Expert a registračné číslo zväzku 16 133³². Operatívny pracovník major Štefan Hruz ako odôvodnenie na zavedenie signálneho zväzku udáva:

„Previerkou menovaného bolo zistené, že sa jedná o veľmi agilného r.k. duchovného, ktorý aktivizuje náboženský život medzi mládežou, vytvára široký miništrantský zbor, čo prevádza formou vytvárania rôznych športových krúžkov s mládežou. Zo skupiny týchto žiakov si potom vyberá k asistovaniu pri rôznych náboženských obradoch a finančne ich odmeňuje. Okrem uvedeného bolo zistené, že Malý je tajomníkom liturgickej komisie pre Trnavskú a Nitriansku diecézu a z titulu tejto cirkevnej funkcie udržiava aktívne styky hlavne s nitrianskym biskupom Jánom Pásztorom s ktorým v mesiaci apríli 1979 bol aj vycestovaný v Ríme, kde mali jednania

²⁸ JUDÁK, V.: *Malý, Vincent*. In: Pašteka, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: Lúč, 2000. s. 872-873.

²⁹ Pohreb Mons. Vincenta Malého dňa 30. 01. 2008, Čierne Kľačany. In: [DVD-ROM] autor Michal Strižinec.

³⁰ MALÝ, V.: *Okolo holandského katechizmu*. In: *Duchovný Pastier*. 1969, roč. 44, č. 3, s. 129-130.

³¹ JUDÁK, V.: *MALÝ, Vincent*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000, s. 872.

³² A ÚPN Bratislava, f. KS MV Bratislava, S ŠtB Bratislava, zv. SR 81213/16133. V. Malý.

so samotným pápežom ako aj s členmi Ústavu Cyrila a Metóda. Okrem toho k menovanému bolo zistené, že udržuje aktívne styky s osobami z radov VC zdržujúcich sa v Ríme ako je Ján Bukovský člen rádu Verbistov. Tieto styky udržuje aj s osobami tohto rádu v ČSSR ako je Anton Mihalík z Nitry. Aladár Janega duchovný mimo pastorácie a ďalší u ktorých je podozrenie, že sú nápomocní pri prevádzaní náboru osôb z radov mládeže do kongregácie misijných sestier sv. Ducha ako to bolo v prípade «Žitava». Činnosť Vincenta Malého je kontrolovaná za pomoci TS «Štefan» a TS «Slavo» ako aj za pomoci prameňov TA-111³³ a TA-133³⁴ v akcii «Hrad»³⁵.

Štátne orgány ministerstva vnútra začali preverovať osobu Mons. Vincenta Malého odôvodnením bolo, že sa dopúšťa trestnej činnosti podľa § 101³⁶ trestného zákona³⁷.

V tejto činnosti ktorú začal naďalej pokračoval, robil to pre veriaci Slovenský ľud. Vydávané články v dostupných periodikách boli označované pseudonymami M.V., V. Malý, Vincent Lužiansky. Liturgické knihy, ktoré preložil, prepísal ich do slovenčiny na svojom písacom stroji. Mons. Vincent Malý musel dobre ovládať Latinský jazyk a dobre vedieť písať na stroji. Knihy ktoré prepísal musel odovzdať na schválenie do Ríma. Niekedy sa však stala neočakávaná vec, ktorá sa musela doriešiť priamo v Ríme. Mons. Vincent Malý musel vycestovať do Ríma na Kongregáciu pre Sviatosť a Boží kult. A však v dobe komunizmu sa stávali aj také veci, že na vycestovanie do Ríma Mons. Vincent Malý musel čakať dva roky. V tejto záležitosti biskup Ján Pásztor predseda slovenskej liturgickej komisie píše list na ministerstvo kultúry SSR sekretariátu pre veci cirkevné:

„Obraciam sa na Sekretariát pre veci cirkevné s úctivou prosbou, aby sa už doriešila záležitosť vycestovania tajomníka SLK Mons. Vincenta Malého do Ríma na Kongregáciu pre Sviatosť a Boží kult. Jeho prítomnosť je tam veľmi potrebná. Polyglota v Ríme už začala tlačiť prvý diel slovenského breviára. Pre vyriešenie mnohých technických problémov je nutné, aby tam, na mieste niekto mohol rozhodovať z našej slov. liturgickej komisie. Aj tak sa už omeškáva vydanie breviára následkom toho, že Mons. Malý nemohol ešte vycestovať do Ríma. Pre Čechy tam bol možno ešte aj je tajomník českej liturgickej komisie, ktorý dáva do súladu české vydanie breviára a misála³⁸.

Neochota zo strany ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky k téme vycestovania Mons. Vincenta Malého sa vliekla na patričných úradoch. Celý proces vybavovania trval od 20. apríla 1982 do 19. januára 1984³⁹. Po takmer dvoch rokoch vybavovania formalít a byrokracie, na socialistických úradoch konečne Mons. Vincent Malý mohol vycestovať. V Ríme pracoval na redigovaní breviára a stretol sa aj s ľuďmi ktorý boli v tom čase v exile. Po vrátení z Ríma mu Jozef Feranec biskup Banskobystrický posielal ďakovný list v ktorom píše:

„Vysoko dôstojný pán asesor⁴⁰, Monsignore, bol by som sa rád stretol s Vami pred odchodom do Večného Mesta, nestalo sa. Nechcem to vyzdvihovať ako chválu, že som naliehal na

³³ TA-111 je spravodajská metóda v ŠtB. Pri rozpracovávaní dôležitých akcií a objektov v 80-tych rokoch ŠtB využívala tzv. spravodajsko-technické úkony DIAGRAM a ŠTATISTIKA, čo boli označenia pre dlhodobý a krátkodobý odposluch. Krycou značkou pre DIAGRAM – dlhodobý odposluch bolo v roku 1972 – 1980 označenie TA-111. DINUŠ, P.: *Štátna bezpečnosť a jej prostriedky boja proti cirkvám*. In *Historická revue*. 2004, roč. 15, č. 1, s. 32 - 33.

³⁴ TA-133 je spravodajská metóda v ŠtB. V ešte širšom rozsahu využívala ŠtB telefónny odposluch a kontrolu diaľnopísneho spojenia s označením PRESTAVBA, v rokoch 1972 – 1980 malo kryciu značku TA-133. DINUŠ, P.: *Štátna bezpečnosť a jej prostriedky boja proti cirkvám*. In *Historická revue*. 2004, roč. 15, č. 1, s. 32 - 33.

³⁵ A ÚPN Bratislava, f. KS MV Bratislava, S ŠtB Bratislava, zv. SR 81213/16133. V. Malý.

³⁶ Nedovolená náboženská činnosť.

³⁷ VÍGLASKÝ, R.: *Mons. Vincent Malý očami ŠtB*. In Kubátková, M. – Gregorová, M.: *Konferencia na aktuálne spoločensko-teologické témy VI. Ružomberok* : Verbum, 2011, s. 159.

³⁸ PÁSZTOR, J.: *List Ministerstvu kultúry SSR*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 127.

³⁹ PÁSZTOR, J.: *List Ministerstvu kultúry SSR*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 127.

⁴⁰ Asesor je prísediaci člen cirkevného súdu, sudcov poradca vybraný zo zboru metropolitného alebo diecézneho súdu (lat. sedere = sedieť). VNUK, F.: *Príručný slovník kresťanstva*. Bratislava : Smaragd, 2003, s. 34.

MK, aby Vám nebránili vycestovať, lebo mlad' túžobne očakáva Breviáre. Je v záujme všetkých nás, aby naša liturgia bola „kompletná„. Mnoho obetí ste priniesli a neprestávate sa namáhať pod láskavým vedením Jeho Excelencie k zavŕšeniu veľkého diela. Je radostné, že vedie v liturgii naša Slovenská Provincia.

Tak sme sa to dozvedeli z Vatikánskeho rozhlasu nie ako novinku lež potvrdenie⁴¹.

Vďaka tejto jeho obetavej práci sme ako prvý v strednej Európe mali liturgické knihy preložené do slovenčiny a pekne zviazané v tvrdej väzbe. Vždy po návrate z Ríma musel podávať správu ministerstvu vnútra oddeleniu Štátnej bezpečnosti. Operatívny pracovník kapitán RSDr. Drienovský podáva správu:

„V Nitre dňa 25.6.1986. Signálny zväzok bol zavedený z dôvodov, že v osobe objektu sa jednalo o veľmi aktívneho r.k. duchovného [...] ako tajomník Slovenskej liturgickej komisie udržiava styky s ÚCM v Ríme. Udržiaval aktívne styky s osobami z radov VC združujúcich sa v Ríme bol 3x vycestovaný, kde ho navštívili čl. emigranti. Na základe uvedených skutočností boli s objektom prevádzané pohovory na ktorých objasnil dôvody a priebeh jeho ciest do Ríma. Podal poznatky ku slov. emigrácii vo Vatikáne, ako aj obsah rozhovoru s pápežom Jánom Vojtilom[sic!]. Pri týchto stretnutiach bol vyťažovaný aj k tomu, či je ochotný informovať orgánov ŠtB o svojich cestách vo Vatikáne a vôbec k celkovej náboženskej situácii. Voči tomuto nemal žiadne námietky. Objekt napísal vlastnoručné prehlásenie, že o veciach, ktoré sa dozvedel s orgánmi ŠtB pomlčí pred svojimi nadriadenými a inými osobami. Prejavil ochotu naďalej byť v styku s orgánmi ŠtB. Na základe uvedeného navrhujem zväzok «EXPERT» archivovať a objektu využívať ako dôverníka⁴².

Mons. Vincent Malý v tomto období prešiel s postu tajomníka na miesto „predsedu„ Slovenskej liturgickej komisie, to sa udialo po rezignácii Mons. ThDr. JUDr. Jána Pásztoru na funkciu predsedu Slovenskej liturgickej komisie. Nastúpil na jeho miesto, keďže Mons. Vincent Malý nebol biskupom tak sa nemohol stať ani predsedom Slovenskej liturgickej komisie. Kongregácia pre boží kult v Ríme to vyriešila tak, že Mons. Vincent Malý ostal na čele Slovenskej liturgickej komisie ale vo funkcii propredsedu⁴³. To znamená, že úlohy má tie isté ako predseda, len názov predseda sa zmenil na propredsedu. Vo funkcii propredsedu bol od roku 1987 až do roku 1990 keď sa novým predsedom stal biskup Mons. Vladimír Filo⁴⁴. Po strate tejto funkcii v Slovenskej liturgickej komisii ostáva naďalej ako tajomníkom prakticky až do svojej smrti. Vo svojej funkcii ostal ďalej aktívnym členom slovenskej liturgickej komisie.

Vtedajšia politická štátna moc koncom osemdesiatich rokov 20. storočia sa rozhodla ukončiť spis s Mons. Vincentom Malým dôvod:

„Dôvodom ukončenia rozpracovania signálneho zväzku je skutočnosť, že objektovi sa nepotvrдила taká činnosť, ktorá by naplňovala skutkovú podstatu trestného činu, resp. taká, ktorá by bola zameraná proti cirkevnej politike nášho štátu. Na základe pokynov náčelníka II. odboru S-ŠtB Bratislava boli s objektom prevedené štyri nútené styky s kladným výsledkom. Objekt ako tajomník slovenskej liturgickej komisie bol vycestovaný v Ríme trikrát, kde sa stretol s poprednou slovenskou emigráciou, ako aj samotným pápežom Jánom Vojtilom[sic!]. Pri týchto stretnutiach bol vyťažovaný aj k tomu, či je ochotný informovať orgánov ŠtB o svojich cestách vo Vatikáne a vôbec k celkovej náboženskej situácii. Voči tomuto nemal žiadne námietky. Objekt napísal vlastnoručné prehlásenie, že o veciach, ktoré sa dozvedel s orgánmi ŠtB pomlčí pred svojimi nadriadenými a inými osobami. Prejavil ochotu naďalej byť v styku s orgánmi ŠtB. Na

⁴¹ FERANEC, J.: *List adresovaný Mons. Vincentovi Malému*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 128.

⁴² A ÚPN Bratislava, f. KS MV Bratislava, S ŠtB Bratislava, zv. SR 81213/16133. V. Malý.

⁴³ DIAN, D.: *Mons. Vincent Malý*, In: *Duchovný Pastier*. 2007, roč. 88, č. 6, s. 459.

⁴⁴ DIAN, D.: *Mons. PhDr. H. c. Vincent Malý, apoštolský protonoiár jubiluje*. In: *Duchovný Pastier*. 1997, roč. 78, č. 7, s. 334 – 335.

základe uvedeného navrhujem zväzok Expert archivovať a objekta využívať ako dôverníka⁴⁵.

Mons. Vincent Malý na žiadosť arcibiskupa Mons. Jána Sokola začal učiť v seminári Bratislave. Malý učil v seminári liturgiku od roku 1990, v roku 1992 sa stáva vedúcim katedry liturgiky. Mons. Vincent Malý za svoje dlhoročné úsilie bol odmenený titulom ktorý získal v roku 1997 na Trnavskej univerzite, čestný doktor filozofických vied. Mons. PhDr. h. c. Vincent Malý⁴⁶.

Dlhoročný spolupracovník a priateľ Mons. Ferdinand Javor si spomína na Vincenta takto: „Zásľuhu Mons. Vincenta Malého o liturgickú reformu na Slovensku ťažko vystihnúť slovami. Celý čas sme s Mons. Filom žasli nad jeho vytrvalosťou. Nejestvovalo nič, čo by ho bolo mohlo odradiť od práce, nijaké zaznávanie ani kritiky, ani nijaké iné prekážky až do samého konca jeho života“⁴⁷.

2. júna 1972, keď zomrel J. E. Mons. Dr. Róbert Pobožný, ktorý bol predsedom Slovenskej liturgickej komisie, po ňom sa stáva predsedom J. E. Mons. Dr. Ján Pásztor. Jeho pravou rukou bol tajomník Mons. Vincent Malý. Slovenská cirkev dostala po nich veľké cenné dielo. Mons. Ferdinand Javor si na toto obdobie spomína ako na „zlatý vek“ liturgickej reformy na Slovensku⁴⁸. Ťažko povedať, ktorý z nich má väčšiu zásluhu na tejto liturgickej reforme. Každý plnil pri tejto vzácnej práci svoju úlohu. Všetky liturgické texty museli ísť na schválenie na Ministerstvo kultúry, ktoré malo vždy nejaké výhrady. Raz im prekážal Duch Svätý, inokedy Zlý, potom bezbožníci alebo budú nás prenasledovať. Pán biskup Mons. Ján Pásztor sa vždy vedel postarať o to, aby sa na výhradách Ministerstva kultúry nič nemenilo. Dôležitý bol aj jeho záujem a povzbudzovanie. Vždy mal prehľad o tom, na čom sa pracuje a veľmi mu záležalo na tom, aby sa urobilo čo najviac. Mons. Ferdinand Javor si spomína: „Pamätám sa, že keď sme priniesli rukopis II. zväzku Lekcionára, poďakovanie biskupa bola otázka: Vincko, kedy bude tretia časť?“ Zásľuhu Mons. Vincenta Malého o liturgickú reformu na Slovensku ťažko vystihnúť slovami. Nedal sa odradiť ničím, nejestvovalo nič, čo by ho mohlo odradiť od práce, nijaké zaznávanie ani kritika, ani nijaké iné prekážky až do samého konca jeho života. Už od roku 1969 pracoval ako lužiansky správca farnosti v Jazykovom odbore slovenskej liturgickej komisie na preklade Ordinária sv. omše. Podľa istých náznakov bol pôvodcom prvých modlitieb veriacich, ktoré boli prvým reformným dielom liturgickej reformy. Publikované boli v diecéznych liturgických obežníkoch v prílohe Pastierskeho listu⁴⁹.

Spoločné modlitby veriacich, ktoré vyšli v rokoch 1968 a 1978, boli tiež jeho dielom. Biskup Mons. Ján Pásztor schválil, na základe zvlášťnej fakulty ad experimentum, prvú omšovú knihu Omše slovenského misála⁵⁰. Vydanie Rímskeho misála v národných jazykoch v tej dobe bola veľmi náročná, vážna a zodpovedná úloha. Preto aj z toho dôvodu vychádzali v Spolku sv. Vojtecha brožované Liturgické obežníky. Liturgický obežník I/1974⁵¹ obsahoval Liturgiu kántrových a prosebných dní, oslavu Najsvätejšej sviatosti oltárnej – Božie telo, liturgické texty, Votívne omše. Liturgický obežník II-IV/1974⁵² obsahoval obrad pomazania chorých, Votívne omše na sv. rok, nový obrad sviatosti pokánia. Liturgický obežník I/1976⁵³ obsahoval Ordo Missae: prefácie, glória, krédo, návrh definitívneho textu. Liturgický obežník I/1983⁵⁴ obsahoval eucharistické modlitby o zmierení, kajúce pobožnosti o zmierení, kajúce pobožnosti na sv. rok vykúpenia. Li-

⁴⁵ A ÚPN Bratislava, f. KS MV Bratislava, S ŠtB Bratislava, zv. SR 81213/16133. V. Malý.

⁴⁶ VÍGLASKÝ, R.: *Mons. Vincent Malý – Apoštolský protonotár (1922–2008). Obnova liturgie na Slovensku*. Varín: Roman Víglaský, 2013, s. 35.

⁴⁷ KUKLA, M.: *Mons. PhDr.h.c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 34.

⁴⁸ KUKLA, M.: *Mons. Vincent Malý PhDr.h.c.* Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 33.

⁴⁹ *Obežník č. III/1965 Apoštolskej administratúry*, Trnava, Veľká Noc 1965.

⁵⁰ *Omše slovenského misála*, SSV v Trnave v CN 1976.

⁵¹ Polygrafické závody Bratislava, závod Trnava 1974.

⁵² SSV v Trnave 1974

⁵³ SSV v Trnave 1976

⁵⁴ SSV v Trnave 1983

turgický obežník I/1988⁵⁵ obsahoval omše o preblahoslavenej Panne Márii, modlitba sv. ruženca.

Bolo potrebné preložiť i obrady krstu detí, sobášne obrady, obrady birmovania, obrad pozovania chorých a pastoračná starosť o nich, pohrebné obrady, obrad pokánia, 5 zväzkov lekcionára, potom vybrať z lekcionárov novozákonné texty a časti Nového zákona, ktoré nie sú v lekcionároch, upraviť ich podľa Novej Vulgáty a pripraviť kompletne vydanie Nového zákona, ktoré Kongregácia schválila pre liturgické účely a nakoniec preložiť Liturgiu hodín. Prvý vyšiel Žaltár so Spoločnými časťami na sv. svätých, neskôr bolo potrebné preložiť štvorzväzkovú Liturgiu hodín, a pripraviť do tlače piatu jednozväzkovú knihu Liturgie hodín. Keď zrátame všetky strany kníh, vyjde nám 16731 strán. Toto všetko Mons. Vincent Malý vlastnoručne napísal na svojom písacom stroji, a nielen raz. Sv. stolica žiadala prvopis, teda nie kópiu, aj Ministerstvo kultúry žiadala prvopis. Okrem toho bolo treba napísať koncept, čo pri lekcionároch robil sám Mons. Vincent Malý, pri Liturgii hodín mu pomáhal Mons. Vladimír Filo.

Všetky tieto texty vyšli aj tlačou, nepísali sa do zásuvky, čo bolo pre osoby, ktoré na tom pracovali veľkou vzpruhou. Avšak veľkou namáhavou prácou pre Mons. Vincenta Malého, lebo všetky tlačiarenské veci bolo treba najmenej dva razy pozorne prečítať a porovnať s rukopisom, niekedy aj tri – štyrikrát. Pri druhom a treťom vydaní lekcionárov bolo potrebné vykorigovať veci v tlačiarni, lebo sa sádzalo v olove. Nový zákon vyšiel v stotisícovom náklade a olovená sadzba dovoľovala vytlačiť iba päťdesiat tisíc exemplárov a preto sa muselo sádzať dva razy. Pri spoločnej práci na lekcionári a Liturgii hodín postupovali tak, že Mons. Vincent Malý rozdal koncept, doma si pripravil pripomienky a v Lužiankach na fare spoločne dohodli definitívne znenie, ktoré on potom napísal na čistopis a poslal do Ružomberka Dr. Jánovi Považanovi. Keď sa mu vrátili jeho pripomienky, Mons. Vincent Malý to ešte dva razy napísal, pre Kongregáciu a pre Ministerstvo kultúry, na písacom stroji⁵⁶. Pri úprave Liturgie hodín sme použili najmä preklad hymnov Jána Ďurku-Silana a P. Andreja Šándora alias Gorazda Zvonického. Pri úprave druhých čítaní preklad profesora Jozefa Hrušeckého a v III. a IV. zväzku aj preklad profesora Štefana Diana, ktorý bol cenný preto, že bol nezávislý. A ešte jeden preklad bol neoceniteľný, boli to nemecké Väterlesungen⁵⁷, ktoré si vedia poradiť aj s takými miestami – najmä u gréckych Otcov – ktoré vyzerajú ako neriešiteľné. Mons. Vincent Malý si samozrejme pomáhal aj českým, talianskym a francúzskym prekladom. V prípade Liturgie hodín žiadala sama štátna správa, aby ju biskup Dr. Ján Pásztor vydal vo Vatikáne, lebo naša tlačiarenská technika nie je schopná takú knihu vyrobiť. To bolo pozhnané rozhodnutie, lebo máme skvelé vydanie Liturgie hodín. Vďačnosť patrí za to najmä Mons. Štefanovi Vrablecovi, ktorý ako skúsený typograf múdro rozhodol, ako bude kniha vyzeráť. To isté platí aj o vydaní Rímskeho misála po slovensky. Týmto rozhodnutím štátnej správy sa nám otvorili dvere do Ríma. Bolo treba chodiť na korektúry do Vatikánu. Keď mal však pán biskup Pásztor nejakú povinnosť v Ríme a bolo treba aj korigovať prvý zväzok Liturgie hodín, žiadal za sprievodcu Mons. Vincenta Malého. Štátna správa mu však núkala niekoho iného, biskup to odmietol so slovami, že on potrebuje pracovníka. A tak sa Mons. Vincent Malý dostal do Ríma. Tu sa stretol so sv. Otcom a na kongregácii sa stretol s Mons. Noem a s Mons. Bianchim. Na prvej samostatnej ceste do Ríma sa Mons. Vincent Malý dopustil chyby, nie však vlastnou vinou, lebo rýchlik vo Florencii zastal a stál. Keď sa Mons. spýtal sprievodcu: „Checosa e successo?“ Dostal odpoveď: „Sciopero.“ A tak pobudol 24 hodín vo Florencii.

Najúžitejším spolupracovníkom Mons. Malého bol od začiatku až do smrti Dr. Ján Považan z Ružomberka. Najskôr poštou prúdili rukopisy a tlačiarenské obťahy z Lužianok do Ružomberka a spripomienkované späť do Lužianok, čo bolo zárukou správneho pravopisu a korektnej slovenčiny. Dr. Ján Považan pozorne prečítal a vykorigoval tých 16731 strán a nie raz.

⁵⁵ SSV v Trnave 1988

⁵⁶ KUKLA, M.: *Mons. Vincent Malý PhDr.h.c.* Lužianky : Michal Kukla, 2013, s. 37.

⁵⁷ St. Benno-verlag GMBH Leipzig 1973.

Viac ráz sa stalo aj to, že v súrnych prípadoch bolo treba texty opraviť hneď a tak sa Mons. Ferdinand Javor vybral po večernej sv. omši do Ružomberka. V rodine Považanových dostal najesť a prespal, Dr. Považan do rána čítal a opravoval. Niekedy sa stalo, že musel opravovať texty pri sviečke, lebo vypli elektrický prúd. Ráno ho Mons. Ferdinand Javor bral do práce do Osvety.

Ďalšími spolupracovníkmi boli profesor Jozef Kútnik-Šmálov, Janko Maga, Gustáv Valach, Vincent Hložník, Dr. Habovštiak.

V období pred totalitou bolo na Slovensku liturgické centrum pri ústrednej katolíckej kancelárii v Bratislave, ktoré viedol profesor liturgiky v spišskom seminári Ján Jalovecký (1894 – 1950)⁵⁸. Bol žiakom Piusa Parscha. Od roku 1940 vydával liturgický časopis Svetlo, i ďalšie liturgické príručky. Preložil do slovenčiny rímsky misál⁵⁹. Išlo o nedeľný latinsko-slovenský misál v malom, vreckovom formáte a v koženej väzbe, čo takýmto spôsobom mohlo veľmi účinne napomáhať vedomej činnosti a zbožnej účasti veriacich na sv. omši a zároveň byť aj študijnou pomôckou pre záujemcov o liturgiu⁶⁰. Táto plodná liturgická práca bola zastavená komunistickým režimom. K obnove liturgického života na Slovensku prišlo až po roku 1989, keď sa začal vydávať časopis Liturgia, začali sa konať celoslovenské liturgické dni i vydávať odborné knihy.

Na vydávaní časopisu Liturgia má najväčší podiel Mons. Vincent Malý. Jeho angažovanosť a vytrvalosť v pedagogickej činnosti sa odzrkadlila aj v časopise Liturgia. Mons. Vincent Malý ako šéfredaktor časopisu tak nadviazal na započaté dielo prof. Jána Jaloveckého⁶¹, ktorý v roku 1941 začal vydávať časopis Svetlo. Jeho úlohou bolo sprístupniť širokým vrstvám slovenských katolíkov krásu liturgie jej objasňovaním, poukázaním na formy i obsah⁶². Svetlo prinášalo pohľady na liturgiu sviatosti, svätenín, breviára, liturgický rok. Časopis svetlo sa stal propagátorom liturgického hnutia na Slovensku. Časopis Svetlo prestal vychádzať v roku 1944, vyšiel v piatich ročníkoch spolu bolo vydaných 52 čísel. Do časopisu prispievali najviac Ján Jalovecký, Mikuláš Stanislav, Ladislav Hanus, Janko Silan.

V roku 1991 začala Slovenská liturgická komisia vydávať časopis z názvom Liturgia, v ktorom sa rozhodla prinášať liturgické dokumenty, komentáre k nim, liturgické štúdie a správy z liturgického života u nás i vo svete. Jeho šéfredaktorom sa stal Mons. Vincent Malý a túto prácu vykonával až do svojej smrti (2008). Časopis vychádza nepretržite od roku 1991 štyrikrát do roka až do teraz. Členmi redakčnej rady sú Mons. Stanislav Stolárik biskup, Mons. Vladimír Filo biskup, Mons. Štefan Vrablec biskup, Mons. Anton Konečný, Mons. Vojtech Nepečinský, Doc. Amantius Akimjak, Mons. Štefan Vallo. Časopis si vytýčil, že bude nadväzovať na časopis Svetlo, ktorý v minulosti vychádzal na Spiši .

⁵⁸ Schematismus almae diocesis scopusiensis pro anno a christo nato MCMXLVIII, Ružomberok: Lev, 1948, s. 212.

⁵⁹ ZAHURANEC, I.: *Profesor Ján Jalovecký, pionier liturgického hnutia na Slovensku*. [práca magistersko-licenciátka]. Lublin: KUL, 1997, s. 92.

⁶⁰ CABAN, P.: *Činnosť Liturgického hnutia*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 86.

⁶¹ «Ján Jalovecký sa narodil 7. februára 1894 v obci Podkriváň v novohradskej župe, dnes na území Banskobystrickej diecézy. Jeho otec Ján bol obuvníkom a roľníkom, matka sa volala Mária, rodená Fridrichová. Ludovú školu navštevoval Ján Jalovecký v rodnej obci, klasické osemročné gymnázium absolvoval v Lučenci. Po maturite nastúpil do diecézneho seminára v Rožňave, kde študoval v školskom roku 1915/1916 prvý ročník. Biskup *Ludovít Baláž* poslal ho študovať na Pazmáneum do Viedne, kde aj ukončil teologické štúdiá a tam bol aj ordinovaný 26. októbra 1919 v dome sv. Štefana na kňaza. Po návrate bol krátky čas kaplánom v rodnej obci Podkriváň, v roku 1920 sa stal aktuárom a archivárom na Biskupskom úrade v Rožňave a zároveň katechétom na dievčenskej škole. V roku 1925 ho biskup *Jozef Čársky* ustanovil za spirituála v Kňazskom seminári a tiež za profesora biblíka a pedagogiky. Neskoršie vyučoval spolu s pastorálkou i liturgiku a cirkevný spev. V prostredí kňazstva Rožňavskej diecézy, kde silne prevládala maďarský duch, sa dôsledne držal slovenskej reči a u bohoslovcov a mládeže udržoval slovenské povedomie. Vo svojej kňazskej práci zvlášť venoval pozornosť mládeži. Významnou bola i jeho práca v katolíckom skautingu.» CABAN, P.: *Činnosť Liturgického hnutia*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 85.

⁶² ZAHURANEC, I.: *Profesor Ján Jalovecký, pionier liturgického hnutia na Slovensku*. [práca magistersko-licenciátka]. Lublin: KUL, 1997, s. 29.

Záver

Hlavnou témou tejto štúdie: Kňaz obetujúci svoj život liturgii chcel autor poukázať na život a dielom slovenského liturgistu, pedagóga a publicistu Mons. Vincenta Malého. Na základe skúmania života a tvorby Mons. Vincenta Malého možno konštatovať Malého prínos vyplýva predovšetkým z jeho prekladu liturgických kníh. Rovnako nemenej dôležitá je činnosť Mons. Vincenta Malého prameniaca z jeho poslania ako kňaza, pedagóga a publicistu. Bol to človek, ktorého nie sme schopný oceniť. Jeho práca je svedectvom neúnavnej práce v liturgickej oblasti. Zaiste nemôžeme nepripomenúť jeho výrok, že v prvom rade je pastoračný kňaz.

Abstrakt

Hlavnou témou štúdie je Kňaz obetujúci svoj život liturgii. Týmto kňazom na Slovensku sa stáva Mons. Vincent Malý. Práca je rozdelená na tri kapitoly. Autor charakterizuje stručným pohľadom rodisko Mons. Vincenta Malého, jeho životopis a previerky s vtedajšou tajnou políciou ŠTB. Poukazuje na liturgickú, pastoračnú a pedagogickú činnosť Mons. Vincenta Malého. Poukazuje na priebeh obnovy na Slovensku a zložitú situáciu spôsobenú politickým systémom v danom období. Autor ponúka pohľad na Mons. Vincenta Malého, ako na jedného z hlavných obnovovateľov liturgie, ktorý v 20. storočí prináša svoje veľké dielo svojej doby pre malý slovenský národ. Zdá sa, že silné osobnosti, frontmeni Cirkvi sú veľmi potrební, najmä preto, lebo dokážu čarom a charizmom svojej osoby, pravdivosťou a svedectvom života povzbudiť mladších.

Summary

The main topic of this study is Priest and his life dedicated to liturgy. In Slovakia, Mons. Vincent Malý became this type of priest. The study is divided into three chapters. The author briefly characterizes Mons. Vincent Malý's birthplace, his biology and inspections performed by then ŠTB - the state secret police checking. The work looks at liturgical, pastoral and pedagogic activities of Mons. Vincent Malý. It reflects the process of renewal in Slovakia and the complicated situation caused by the political system of the era. The author points to Mons. Vincent Malý as one of the main renewer of liturgy, who in the 20th century brought his grand work of the era for the little Slovak nation. It seems that strong figures, Church frontmen are needed very much, especially because they can encourage the young with their personality charm and charisma, and also with their truthfulness and testimony to their lives.

Použitá literatúra

- ARCHÍV ÚPN Bratislava, f. KS MV Bratislava, S ŠtB Bratislava, zv. SR 81213/16133. V. Malý.
 ARCHÍV FARSKÉHO ÚRADU V ZLATÝCH MORAVCIACH: Matrika. Vincent Malý.
 BAJANÍK, S.: *Náš rodák prof. ThDr. Alojz Martinec*. Čierne Kľačany : MoMS, 2007.
 BÁTORA, M. a kol.: *Zlaté Moravce*. Martin : Neografia, 1998.
 BEKE, Margit: *Az Estergomi (Estergom-Budapesti) Főegyházmegye papsága*. Budapest : Szent István Társulat, 2008.
 CABAN, P.: Činnosť Liturgického hnutia. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 86.
 DIAN, D.: *Mons. PhDr. H. c. Vincent Malý, apoštolský protonotár jubiluje*. In: *Duchovný Pastier*. 1997, roč. 78, č. 7, s. 334 – 335.
 DIAN, D.: *Mons. Vincent Malý*. In: *Duchovný Pastier*. 2007, roč. 88, č. 6, s. 459.
 DINUŠ, P.: *Štátna bezpečnosť a jej prostriedky boja proti cirkvám*. In *Historická revue*. 2004, roč. 15, č. 1, s. 32 - 33.
 DLUGOŠ, F.: *Historia Ecclesiae Christi. Od Benedikta XV. po Benedikta XVI. Cirkev na Slovensku 1970 -2010*. Ružomberok : Verbum, 2010.
 FERANEC, J.: *List adresovaný Mons. Vincentovi Malému*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 128.

JUDÁK, V.: *MALÝ, Vincent*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000.

KUKLA, M.: *Priekopník liturgickej obnovy Mons. Vincent Malý PhDr. h. c. apoštolský protonotár*. Lužianky : Michal Kukla, 2013.

LOŽEK, L. – VÍGLASKÝ, R.: *Kňazi zo Zlatých Moraviec*. Varín : Lukáš Ložek, 2015.

MALÝ, V.: *Okolo holandského katechizmu*. In: *Duchovný Pastier*. 1969, roč. 44, č. 3, s. 129-130.

MALÝ, V.: *Stav liturgie na Slovensku*. In: *Liturgia*. 1991, roč. 1, č. 4, s. 277.

Obežník č. III/1965 Apoštolskej administratúry, Trnava, Veľká Noc 1965.

Omše slovenského misála, SSV v Trnave v CN 1976.

PÁSZTOR, J.: *List Ministerstvu kultúry SSR*. In: *Liturgia*. 2007, roč. 17, č. 1, s. 127.

Pohreb Mons. Vincenta Malého dňa 30. 01. 2008, Čierne Kľačany. In: [DVD-ROM] autor Michal Strižinec.

Schematismus almae diocesis scepusiensis pro anno a christo nato MCMXLVIII, Ružomberok: Lev, 1948.

TOMAJKO, M.: *História Zlatomoraveckej farnosti*. Zlaté Moravce : Marián Tomajko, 2003.

TOMKO, J.: *Na životných cestách. Rozhovory s Mariánom Gavendom*. Trnava: SSV, 2008.

TRSTENSKÝ, J.: *Prijatie liturgickej reformy druhého vatikánskeho koncilu na Slovensku*. Ružomberok: 2004.

VÍGLASKÝ, R.: *Mons. Vincent Malý – Apoštolský protonotár (1922-2008). Obnova liturgie na Slovensku*. Varín : Roman Víglaský, 2013.

VÍGLASKÝ, R.: *Mons. Vincent Malý očami ŠtB*. In Kubátková, M. – Gregorová, M.: *Konferencia na aktuálne spoločensko-teologické témy VI*. Ružomberok: Verbum, 2011, s. 159.

VNUK, F.: *BUZALKA, Michal*. In: PAŠTEKA, J. a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava : Lúč, 2000.

WEIGEL, G.: *Svedok nádeje*. Bratislava : Práh, 2005.

ZAHURANEC, I.: *Profesor Ján Jalovecký, pionier liturgického hnutia na Slovensku*. [práca magistersko-licenciatna]. Lublin: KUL, 1997.

V strede Mons. Vincent Malý po jeho ľavej strane Stanislaw Dziwisz